

Hlutverk umsjónarmanns og stýrihóps

Barnvæn sveitarfélög

Hvert er hlutverk umsjónarmanns verkefnisins?

Umsjónarmaður verkefnisins heldur utan um innleiðingu þess ásamt stýrihópi en umsjónarmaður leiðir starfsemi hópsins. Umsjónarmaður er verkstjóri verkefnisins, skipuleggur framvindu þess, heldur utan um öll gögn og sér um samskipti við UNICEF fyrir hönd sveitarfélagsins.

Verkefni umsjónarmanns:

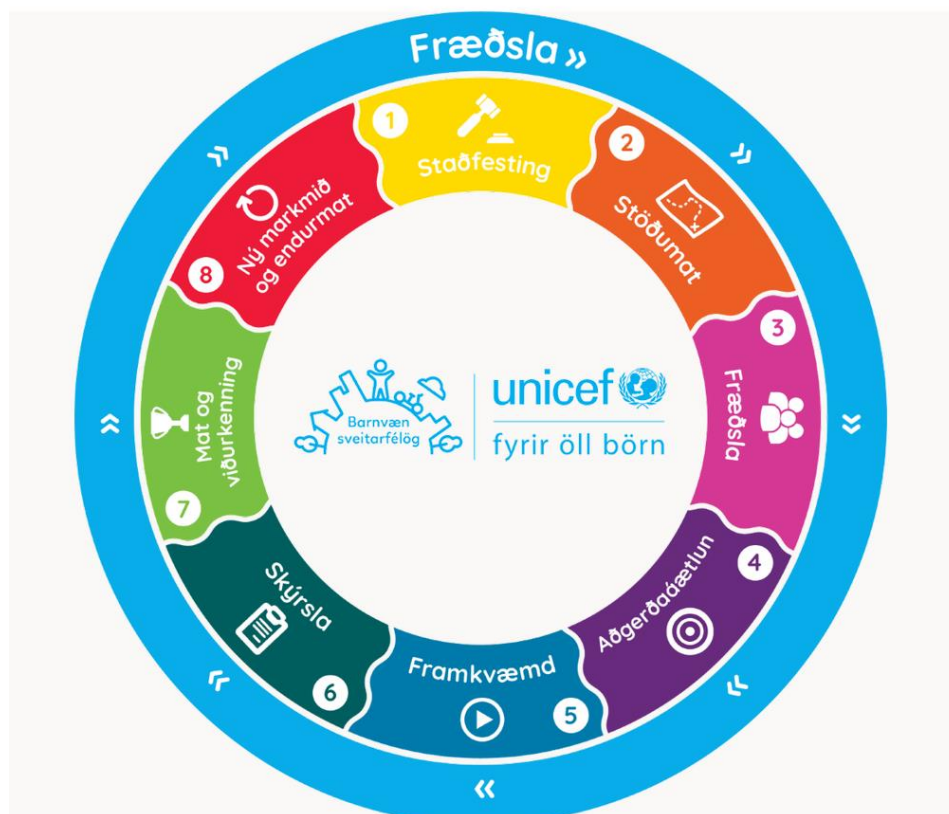
- að vera í sambandi við UNICEF á Íslandi og mæta á upplýsingafundi á þeirra vegum
- að aðstoða bæjar-/sveitarstjóra við að setja saman og stofna stýrihóp
- að undirbúa fundi stýrihóps, boða þá og stýra þeim
- að tryggja gott samband við ungmennaráðið, tryggja að þátttaka þeirra sé merkingarbær, þau fái barnvænar upplýsingar og sé boðið upp á barnvænt umhverfi á fundum.
- að kynna verkefnið innan sveitarfélagsins
- að upplýsa starfsfólk um rafræna fræðslu og gera þeim hana aðgengilega
- að hafa yfirsýn yfir það hverjir hafa fengið fræðslu
- að halda utan um svör stýrihóps við leiðbeinandi spurningalistum
- að undirbúa að spurningakannanir eru sendar út, sjá til þess að upplýsingabréf séu send áður og talað við skólastjóra
- að senda út spurningakannanirnar
- að taka saman niðurstöður úr spurningakönnunum
- að undirbúa barnþing í samvinnu við ungmennaráð og umsjónarmann ungmennaráðs
- að taka saman niðurstöður barnþings ásamt ungmennaráði
- að koma saman rýnihópum eftir tillögum stýrihóps
- að undirbúa framkvæmd viðtala við rýnihópa
- að taka saman niðurstöður rýnihópaviðtala
- að skrifa greinargerð um stöðumatið í heild sinni, kynna og bera undir stýrihóp og skila UNICEF
- að setja saman aðgerðaáætlun í samvinnu við stýrihóp og skila til UNICEF
- að bregðast við athugasemdum UNICEF í samvinnu við stýrihóp
- að koma aðgerðaáætlun fyrir bæjarstjórn til samþykktar
- að halda utan um skipulag í kringum framkvæmd aðgerðaáætlunar, fylgjast með að ábyrgðaraðilar með hverri aðgerð séu virkir
- að skrifa lokaskýrslu um framkvæmd aðgerðaáætlunarinnar þegar henni er lokið og skila til UNICEF
- að bregðast við athugasemdum UNICEF
- að aðstoða UNICEF við skipulag úttektar og taka þátt í úttekt
- að skipuleggja viðurkenningarhöfn með aðstoð UNICEF

Hvert er hlutverk stýrihópsins að baki verkefnisins Barnvæn sveitarfélög?

Hlutverk stýrihóps er að samræma og stýra innleiðingu Barnasáttmálans innan sveitarfélagsins. Stýrihópurinn tekur mikilvægar ákvarðanir um hvað skuli gert til að bæta hagsmuni barna og talar fyrir verkefninu innan sveitarfélagsins.

Verkefni stýrihóps:

- að svara leiðbeinandi spurningalistum í sameiningu. Meðlimir stýrihóps geta þurft að taka að sér að kanna mál betur og leita svara hjá réttum aðilum innan sveitarfélagsins.
- að ígrunda niðurstöður spurningakannana, barnaþings og rýna í þá gagnasöfnun sem átti sér stað í tengslum við leiðbeinandi spurningalistana.
- að ákveða út frá ofangreindum upplýsingum við hvers konar rýnihópa er þarft að ræða.
- að rýna í niðurstöður rýnihópaviðtala
- **að ákveða útfrá öllum ofangreindum upplýsingum í hvaða aðgerðir er þarft að fara og forgangsraða þeim**
- **að ákveða hvaða aðgerðir fara í aðgerðaáætlun fyrsta hrings verkefnisins (UNICEF og sveitarstjórn samþykkja aðgerðaáætlun)**
- meðlimur stýrihóps getur átt von á því að vera beðinn um að vera ábyrgðaraðila ákveðinnar aðgerðar/aðgerða. Það þýðir að viðkomandi hefur yfirsýn yfir aðgerðinni, útdeilir verkefnum henni tengdri og hefur eftirlit með henni.
- meðlimir stýrihóps eru talsmenn verkefnisins að því leyti að þeir fræða fólk um það þegar tækifærin gefast og hvetja starfsfólk til að sinna því.
- meðlimir stýrihóps styðja við umsjónarmann þegar kemur að því að tryggja verkefninu framgang og eftir því sem hann leitar til þeirra.

	Umsjónarmaður	Stýrihópur
1. Staðfesting	<ul style="list-style-type: none"> * Aðstoðar bæjar-/sveitarstjóra að setja saman stýrihóp. * Er í samskiptum við UNICEF á Íslandi og mætir á upplýsingafundi á þeirra vegum (í gegnum allt innleiðingarferlið). * Undirbýr fundi stýrihóps, boðar þá og stýrir þeim. * Tryggir gott samband við ungmennaráð, tryggir að þátttaka þeirra sé merkingarbær, að þau fái barnvænar upplýsingar og sé boðið upp á barnvænt umhverfi á fundum (í gegnum allt innleiðingarferlið). 	<ul style="list-style-type: none"> * Stýrihópur er stofnaður. * Meðlimir stýrihóps styðja við umsjónarmann þegar kemur að því að tryggja verkefninu framgang (í gegnum allt innleiðingarferlið).
2. Stöðumat	<ul style="list-style-type: none"> * Heldur utan um svör stýrihóps við leiðbeinandi spurningalistum. * Undirbýr spurningakannanir til að senda út, sér til þess að upplýsingabréf séu send áður og talar við skólustjóra. * Sendir út spurningakannanir. * Tekur saman niðurstöður úr spurningakönnunum. * Undirbýr barnþing í samvinnu við ungmennaráð og umsjónarmann ungmennaráðs. * Tekur saman niðurstöður barnþings ásamt ungmennaráði. * Kemur saman rýnihópum eftir tillögum stýrihóps. * Undirbýr framkvæmd viðtala við rýnihópa. * Skrifar greinagerð um stöðumatíð í heild sinni, kynnir og ber undir stýrihóp og skilar UNICEF: 	<ul style="list-style-type: none"> * Svarar leiðbeinandi spurningalistum í sameiningu. Meðlimir stýrihóps geta þurft að taka að sér að kanna mál betur og leita svara hjá réttum aðilum innan sveitarfélagsins. * Ígrundar niðurstöður spurningakannana, barnþings og rýnir í þá gagnasöfnun sem átti sér stað í tengslum við leiðbeinandi spurningalistana. * Ákveður út frá ofangreinum upplýsingum við hvers konar rýnihópa er þarft að ræða. * Rýnir í niðurstöður rýnihópaviðtala.
3. Fræðsla	<ul style="list-style-type: none"> * kynnir verkefnið innan sveitarfélagsins. * Upplýsir starfsfólk um rafræna fræðslu og gerir þeim hana aðgengilega. * Hefur yfirsýn yfir það hverjir hafa fengið fræðslu innan sveitarfélagsins. * Situr fræðslu samkvæmt námsskrá. 	<ul style="list-style-type: none"> * Meðlimir sitja fræðslu samkvæmt námsskrá. * Meðlimir stýrihóps eru talsmenn verkefnisins að því leiti að þeir fræða fólk um það þegar tækifæri gefast og hvetja starfsfólk til að sinna því.
4. Aðgerðaáætlun	<ul style="list-style-type: none"> * Setur saman aðgerðaáætlun í samvinnu við stýrihóp og skilar til UNICEF. * Bregst við athugasemdum UNICEF í samvinnu við stýrihóp. * Kemur aðgerðaáætlun fyrir bæjar-/sveitarstjórn til samþykktar. 	<ul style="list-style-type: none"> * Ákveður út frá öllum ofangreinum upplýsingum í hvaða aðgerðir er þarft að fara og forgangsraðar þeim. * Ákveður hvaða aðgerðir fara í aðgerðaáætlun fyrsta hrings verkefnisins (UNICEF og sveitastjórn þurfa svo að samþykkja áætlunina).
5. Framkvæmd	<ul style="list-style-type: none"> * Heldur utan um skipulag í kringum framkvæmd aðgerðaáætlunar, fylgist með að ábyrgðaraðilar með hverri aðgerð séu virkir. 	<ul style="list-style-type: none"> * Meðlimur stýrihóps getur átt von á því vað vera beðinn um að vera ábyrgðaraðili aðgerðar/aðgerða. Það þýðir að viðkomandi hefur yfirsýn yfir aðgerðina, útdelir verkefnum henni tengdri og hefur eftirlit með henni.
6. Skýrsla	<ul style="list-style-type: none"> * Skrifar lokaskýrslu um framkvæmd aðgerðaáætlunar þegar henni er lokið og skilar til UNICEF. * Bregst við athugasemdum UNICEF. 	<ul style="list-style-type: none"> * Meðlimir stýrihóps aðstoða umsjónarmann eftir því sem hann leitar til þeirra.
7. Mat og viðurkenning	<ul style="list-style-type: none"> * Aðstoðar UNICEF við skipulag úttektar og tekur þátt í úttekt. * Skipuleggur viðurkenningarathöfn með aðstoð UNICEF. 	<ul style="list-style-type: none"> * Viðtöl eru tekin við meðlimi stýrihóps þegar að úttekt kemur. Meðlimir fá tíma og gögn til að undirbúa viðtölin.

Athugið að framkvæmd alls þessa tekur að lágmarki tvö ár.

Hverjir sitja í stýrihópi?

Í stýrihópi þurfa að sitja a.m.k. einn kjörinn fulltrúi frá meirihluta, einn kjörinn fulltrúi frá minnihluta, einn starfsmaður af hverju sviði sveitarfélagsins, umsjónarmaður Barnvæns sveitarfélags og fjögur ungmenni. Athugið að þessi upptalning er eingöngu lágmarkskrafa en UNICEF setur enga fjöldatakmörkun á það hversu margir mega sitja í stýrihópi verkefnisins og er því velkomið að hópurinn sé stærri.

Það hefur til dæmis sýnt sig að þar sem sveitarstjóri situr í stýrihópi hefur oft gengið hraðar og betur að koma málum í gegnum stjórnsýsluna og því gæti verið gott að skoða hvort sveitastjóri hafi tök og áhuga á að sitja fundi hópsins. Eins hefur það reynst gríðarlega vel að umsjónarmaður ungmennaráðs eigi sæti í hópnum því hann myndar sterkari tengsl við ungmennaráðið og getur því verið mikilvægur hlekkur í því að tryggja merkingarbæra þátttöku barna í verkefninu.

Tekið er fram að það þurfi að vera að lágmarki fjögur ungmenni í stýrihópi verkefnisins. Ástæðan fyrir því er sú að það myndast ákveðið valdaójafnvægi þegar ungmenni sitja fund með fullorðnum, og það sérstaklega ef fundirnir eru haldnir í umhverfi sem er ungmenninum ekki kunnugt og er ekki endilega barnvænt. Þá er mikilvægt að ungmenni gangi ekki ein inn á slíkan fund og séu þá nokkur saman til þess að hafa stuðning hvort af öðru. En þá má spyrja sig, afhverju er ekki nóg að vera með tvö ungmenni í hópnum? Jú, það er einfalt að svara því, ungmenni eru oft á tíðum mjög upptekin, með mikið af skuldbindingum sem þau verða að standa við. Það er þess vegna ekki hægt að ætlast til þess að öll ungmennin mæti á alla fundi stýrihópsins og var talan fjórir valin til þess að reyna að tryggja að það séu alltaf a.m.k. tvö ungmenni sem sjá sér fært að mæta.

Hversu oft fundar stýrihópur?

UNICEF gerir enga kröfu um fjölda funda stýrihóps en í þeim sveitarfélögum sem hafa lokið við fyrsta innleiðingarhring verkefnisins hefur raunin verið sú að stýrihópur hefur verið að funda u.þ.b. 11-12 sinnum á þeim ferli. Ferlið tekur a.m.k. tvö ár svo hægt er að miða við u.þ.b. 6 fundi á ári. Athugið að fundirnir eru ekki endilega reglulega á tveggja mánaða fresti heldur er þeim raðað eftir þörfum. Hópurinn fundar til dæmis frekar þétt á meðan unnið er að stöðumati og niðurstöður þess eru greindar. Síðan fundar hópurinn aftur nokkrum sinnum í kring um gerð aðgerðaáætlunar en sjaldnar á meðan á framkvæmd aðgerða stendur.

Að hverju þarf sérstaklega að huga varðandi þátttöku barna í stýrihópi?

Það er ekki nóg að bjóða fjórum ungmennum sæti í stýrihópi heldur þarf að tryggja að þátttaka þeirra sé merkingarbær. En hvað er merkingarbær þátttaka barna?

Þegar við tölum um merkingarbæra þátttöku barna erum við að vísa í þekkingu og aðferðir sem tryggja réttindi barna til að hafa áhrif. Öll börn, bæði sem einstaklingar og í hópum þurfa tækifæri, rými og stuðning til þess að tjá skoðanir sínar. Ekki nóg með það þá eiga börn rétt á að hlustað sé á þau og að skoðanir þeirra hafi vægi í ákvarðanatöku í öllum málum sem hafa áhrif á líf þeirra, í samræmi við aldur og þroska. Hvort sem um er að ræða ákvarðanatöku inn í stórum málum sem smáum.

Það þarf þess vegna að huga sérstaklega vel að fundartíma og staðsetningu funda og tryggja að viðmót á fundinum sé barnvænt. Ef ætlast er til þess að börnin komi undirbúin á fundi þarf að tryggja þeim aðgang að upplýsingum sem hentar aldri þeirra og þroska og tryggja að þau fái gögnin með nægum fyrirvara. Þegar á fundinn er komið þarf að tryggja að orðræða og hugtakanotkun taki mið af aldri og þroska barnana sem taka þátt í fundinum. Það er mikilvægt að átta sig á því að börn eru breiður hópur með mismunandi þarfir, áhugamál, reynslu og þekkingu og því er ekki hægt að ætlast til þess að einstaka börn séu talsmenn allra barna. Þess vegna þarf ekki eingöngu að eiga samráð við ungmennin sem sitja í stýrihópnum heldur bjóða líka fjölbreyttar þátttökuleiðir fyrir breiðan hóp barna.

Drög að fundadagskrám fyrir stýrihóp

Eftirfarandi eru drög að fundadagskrám fyrir stýrihóp en þetta er unnið uppúr fundadagskrám stýrihóps Barnveins sveitarfélags í Kópavogi. Athugið að þetta er aðeins hugmynd til að styðjast við en hverju sveitarfélagi er frjálst að aðlaga dagskrána eftir sínum þörfum.

Fyrsti fundur

- Verkefnið kynnt. Hér væri gott að horfa á myndbönd um innleiðingu verkefnisins á UNICEF Akadémíunni. Við ráðleggjum ykkur að nýta þessi myndbönd reglulega og horfa á þann hluta þess sem snýr að því skrefi sem sveitarfélagið vinnur að hverju sinni.
- Leiðbeinandi spurningalistar og spurningakannanir kynntar. Við leggjum til að hópurinn svari spurningalistum á þessum fundi eftir því sem komist er yfir. Athugið að oft er svarið einfaldlega 'kanna þarf nánar' en þá er mikilvægt að ákveðið sé hver tekur ábyrgð á því að kanna málið hjá viðeigandi aðilum innan sveitarfélagsins og svara spurningunni. Það getur verið gott að leiðbeinandi spurningalistar séu settir upp á sameiginlegu vinnuskjali sem allir meðlimir hafa aðgang að og geti sett inn svör jafnóðum og þau fást.

Annar fundur

- Hópurinn svarar þeim leiðbeinandi spurningalistum sem á eftir að svara og skiptir með sér þeim spurningum sem leita þarf svara við. Áfram er bent á gagnsemi þess að hafa skjölin aðgengileg öllum í hópnum þannig að allir geti fyllt inn í.

Þriðji fundur

- Hópurinn fer yfir svörin sem safnað hefur verið við leiðbeinandi spurningalistunum. Niðurstöður ræddar og svör aðlöguð ef þörf krefur. Gott er ef umsjónarmaður hefur undirbúið þennan dagskrárlið vel.
- Umræða um fyrirkomulag spurningakannananna sem leggjja þarf fyrir starfsfólk og nemendur. Ákveða þarf hvenær á að leggjja þær fyrir og hver sé best til þess fallinn að eiga samtal við skólastjórnendur vegna kannananna sem lagðar verða fyrir nemendur, en það er ekki hægt án góðs samstarfs við starfsfólk skólanna. Þá þarf að ákveða fyrir hvaða aldurshóp barna eigi að leggjja könnunina. Könnunin gerir ráð fyrir að hún sé lögð fyrir nemendur í 5.–10. bekk en það má leggjja einfaldari könnun fyrir yngsta stig grunnskóla ef vilji er fyrir því.

Fjórði fundur

- Hópurinn fer yfir niðurstöður sem fengust úr spurningakönnunum, sem lagðar voru fyrir starfsfólk og börn. Helstu niðurstöður ræddar. Gott er ef umsjónarmaður hefur undirbúið þennan dagskrárlíð vel fyrir fundinn. Þarna er hópurinn helst að huga að þörfinni fyrir fræðslu. Farið er yfir þau námskeið sem í boði eru inni á UNICEF Akademiunni og ákveðið hvernig starfsfólk skuli hvatt til að sitja fræðsluna. Oft þarf að fá yfirmenn stofnanna/starfsstöðva með sér í líð til að hvetja starfsfólk til að sinna fræðslunni. Markmiðið er að allt starfsfólk sitji a.m.k. námskeiðið um Barnasáttmálann. Einnig hugar stýrihópurinn að því hvernig koma megi réttindafræðslu í einhverri mynd inn í alla skóla sveitarfélagsins en það krefst samvinnu við skóla- og fræðsluvið og skólastjórnendur.
- Hópurinn ræðir um barnaþing og hvernig það skuli skipulagt. Mikilvægt er að ungmennaráð sé með í umræðunni um barnaþing þar sem það gegnir stóru hlutverki í skipulagningu og framkvæmd þess.

Fimmti fundur

- Kynning á niðurstöðum barnaþings. Best er að fá ungmennaráðið inn á fund til þess að kynna niðurstöðurnar og ræða málin við hópinn.

Sjötti fundur

- Hópurinn rýnir í við hvaða sérfræðihópa barna er þarft að ræða sérstaklega við. Þegar hér er komið sögu hefur umsjónarmaður tekið saman niðurstöður stöðumatsins hingað til, þ.e.a.s. svör við leiðbeinandi spurningalistum, niðurstöður spurningakannanna og niðurstöður barnaþings. Stýrihópurinn byggir á þeim niðurstöðum og ræðir við hvaða hópa barna er þarft að leita sérstaklega til í þeim tilgangi að fá frekari innsýn og skilning á þeirra þörfum. Hér getur bæði verið um að ræða hópa barna sem eiga eitthvað sameiginlegt varðandi félagslega stöðu, t.d. fötluð börn eða börn af erlendum uppruna eða blandaða hópa barna sem ræða um sérstök málefni, t.d. öryggi í umferðinni eða þess háttar. Það athugast að stýrihópur sér ekki um framkvæmd þessara viðtala, þeir sem sjá um þau þurfa að uppfylla ákveðin skilyrði, m.a. að hafa reynslu af því að vinna með börnum. Sérstakar leiðbeiningar er að finna um framkvæmd þessara viðtala í handbókinni.

Sjöundi fundur

- Niðurstöður samtala við sérfræðihópa kynntar fyrir hópnum. Aðilinn sem framkvæmdi viðtölin fer yfir helstu niðurstöður með hópnum. Sérstaklega er hugað að persónuvernd viðmælenda.
- Umræða um aðgerðir í aðgerðaáætlun. Hópurinn fer yfir atriði sem ættu heima í aðgerðaáætlun. Mögulega þarf hópurinn að funda tvisvar til þess að ræða og

komast að niðurstöðu um drög að aðgerðaáætlun. Í kjölfar þess að hópurinn hefur komist að niðurstöðu vinnur umsjónarmaður drög að aðgerðaáætlun.

- Athugið að í aðgerðaáætlun þarf að skilgreina vel hvað það er sem á að framkvæma, fyrir hvaða tíma framkvæmdum skal lokið og þá skal tilgreina ábyrgðaraðila fyrir hverri aðgerð. Stýrihópur hjálpast að við að ákveða þetta og greinir hvaða starfsfólk innan stjórnarsýslunnar þarf að virkja og hver skuli gera það. Stundum eru myndaðir sérstakir vinnuhópar utan um aðgerð en stýrihópur ákveður einnig hvernig því skuli háttað. Það er þó mikilvægt að tilnefndur sé ábyrgðaraðili úr stýrihópi fyrir hverri aðgerð sem hefur yfirsýn yfir og eftirlit með aðgerðinni.

Áttundi fundur

- Umsjónarmaður leggur aðgerðaáætlun fram til samþykkis stýrihóps. Hópurinn breytir og bætir áður en áætlunin er send til UNICEF til yfirferðar. Athugið að líkur eru á því að UNICEF sendi aðgerðaáætlunina til baka með athugasemdum sem taka þarf tillit til. Umsjónarmaður gerir breytingar/umbætur í samræði við þær og leggur aftur undir stýrihóp til samþykktar. Þegar samþykkið er komið er aðgerðaáætlunin lögð fyrir sveitarstjórn til samþykktar.
- Í kjölfar þess að sveitarstjórn samþykkir aðgerðaáætlun hrindir stýrihópur aðgerðaáætlun í framkvæmd með því að virkja þá aðila sem virkja þarf.

Níundi fundur

- Staða á framkvæmdum aðgerða. Stýrihópurinn þarf að funda a.m.k. einu sinni á því tímabili sem framkvæmd aðgerða í aðgerðaáætlun fer fram. Mikilvægt er að funda oftari ef þurfa þykir.

Tíundi fundur

- Umræða um lokaskýrslu. Umsjónarmaður hefur á þessum tímamarki skrifað drög að lokaskýrslu um verkefnið og sent meðlimum stýrihóps fyrir upphaf fundarins. Meðlimum gefst tækifæri til að koma með athugasemdir og spurningar á fundinum.
- Undirbúningur fyrir úttekt (sjá lýsingu á úttekt í handbók).

Ellefti fundur

- Undirbúningur viðurkenningarathafnar. Ef allt gekk eftir í úttektinni fær sveitarfélagið bráðlega viðurkenningu sem Barnvænt sveitarfélag. Undirbúningur viðurkenningarathafnar er verkefni umsjónarmanns í náinni samvinnu við UNICEF á Íslandi. Á þessum fundi fer stýrihópurinn yfir það hvenær halda ætti viðurkenningarathöfn og með hvaða hætti.
- Ný markmið og endurmat: Það er mikilvægt að missa ekki dampinn eftir að viðurkenning er í höfn og því er gott að nýta þennan fund til þess að ákveða hvernig framhaldi verkefnisins verður háttað.

unicef | fyrir öll börn